

CYNGOR SIR YNYS MON / ISLE OF ANGLESEY COUNTY COUNCIL

CYFARFOD:	PWYLLGOR SAFONAU
DYDDIAD:	16 Medi 2015
TEITL YR ADRODDIAD:	Hyfforddiant i Gynghorwyr Tref
PWRPAS YR ADRODDIAD:	Cytuno ar gynnwys yr hyfforddiant
ADRODDIAD GAN:	Swyddog Monitro
SWYDDOG CYSWLLT:	Lynn Ball, lbxcs@ynysmon.gov.uk 01248 752586

1. RHAGARWEINIAD

Fel rhan o'i raglen waith ar gyfer 2015/16 penderfynodd y pwyllgor safonau ganolbwyntio ei ymdrechion hyfforddiant ar gynghorau tref. Gweler copi o'r rhaglen waith gyfredol yn **ATODIAD 1**.

2. CYD-DESTUN

Mae'r dyddiadau hyfforddi y cytunwyd arnynt hyd yma wedi eu rhestru yn **ATODIAD 2**.

Mae'r sleidiau hyfforddiant drafft ynghlwm yn **ATODIAD 3**.

3. ARGYMHELLION

Bod y Pwyllgor Safonau yn:-

- Cadarnhau/diwygio cynnwys y sleidiau;
- Nodi unrhyw faterion penodol i'w codi gyda'r cynghorau tref;
- Cadarnhau pa aelod/aelodau annibynnol o'r Pwyllgor Safonau fydd yn mynychu'r sesiynau hyfforddi gyda'r Swyddog Monitro.

ATODIAD / ENCLOSURE
1

RHAGLEN WAITH Y PWYLLGOR SAFONAU – MAI 2015 I EBRILL 2016

		AMSERLEN	ADNODDAU	STATWS AR DDIWEDD Y FLWYDDYN
1.	Cynnal gwrandawiadau i achosion honedig o dorri'r Côt Ymddygiad i Aelodau yn dilyn eu cyfeirio gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (OGCC)	<ul style="list-style-type: none"> Fel a phryd y derbynnir atgyfeiriadau ac yn unol â'r dangosydd perfformiad 	<ul style="list-style-type: none"> Swyddog Monitro Dirprwy Swyddog Monitro 	
2.	Cynnal gwrandawiadau i geisiadau am ganiatâd arbennig gan Gynghorwyr Sir a Chynghorwyr Tref/Cymuned	<ul style="list-style-type: none"> Fel a phryd y derbynnir atgyfeiriadau ac yn unol â'r dangosydd perfformiad 	<ul style="list-style-type: none"> Swyddog Monitro Dirprwy Swyddog Monitro 	
3.	Cyflawni swyddogaeth ymgynghorol mewn perthynas â materion sy'n codi dan Brotocol Datrystiad Lleol y Cyngor neu unrhyw gynllun olynol os bydd model cenedlaethol yn cael ei ddatblygu.	<ul style="list-style-type: none"> Fel a phryd y derbynnir cais 	<ul style="list-style-type: none"> Swyddog Monitro Dirprwy Swyddog Monitro 	
4.	Goruchwyllo hyfforddiant a datblygiad ar y Côt Ymddygiad i Aelodau yn unol â pharagraff 2.6 y Côt; yn arbennig Cynghorau Tref	<ul style="list-style-type: none"> Fel a phryd y bydd angen 	<ul style="list-style-type: none"> Swyddog Monitro Dirprwy Swyddog Monitro 	
5.	Goruchwyllo'r ddwy Gofrestr o Ddiddordebau'r Aelodau drwy eu hadolygu bob blwyddyn gan roi	<ul style="list-style-type: none"> Erbyn diwedd Ebrill 2016 	<ul style="list-style-type: none"> Swyddog Monitro Dirprwy Swyddog Monitro 	

	cyngor a chyfarwyddyd wedyn os yw hynny'n briodol.			
6.	Goruchwyllo'r Gofrestr Rhoddion a Lletygarwch drwy ei hadolygu bob blwyddyn gan roi cyngor a chyfarwyddyd wedyn os yw hynny'n briodol.	<ul style="list-style-type: none"> • Erbyn diwedd Ebrill 2016 	<ul style="list-style-type: none"> • Swyddog Monitro • Dirprwy Swyddog Monitro 	
7.	Cyflawni rôl corff yr ymgynghorir ag ef mewn perthynas ag unrhyw newidiadau arfaethedig i'r Cyfansoddiad sy'n berthnasol i rôl y Pwyllgor Safonau yn enwedig lle gallai newidiadau arfaethedig o'r fath ragfarnu mewn modd anghymesur, hawliau neu ddiddordebau unrhyw grŵp lleiafrifol.	<ul style="list-style-type: none"> • Fel a phryd y bydd angen 	<ul style="list-style-type: none"> • Swyddog Monitro • Dirprwy Swyddog Monitro 	
8.	Cyflawni rôl corff yr ymgynghorir ag ef mewn perthynas ag unrhyw newidiadau deddfwriaethol/polisi arfaethedig sy'n berthnasol i faes cyfrifoldeb y Pwyllgor Safonau.	<ul style="list-style-type: none"> • Fel a phryd y bydd angen 	<ul style="list-style-type: none"> • Swyddog Monitro • Dirprwy Swyddog Monitro 	
9.	Gwneud unrhyw argymhellion i'r Cyngor ar gyfer gwella'r meysydd gwaith hynny sy'n berthnasol i'r Pwyllgor Safonau.	<ul style="list-style-type: none"> • Fel a phryd y bydd angen 	<ul style="list-style-type: none"> • Swyddog Monitro • Dirprwy Swyddog Monitro 	
10.	Cadeirydd y Pwyllgor Safonau i gyflwyno adroddiad blynyddol i'r Cyngor yn amlinellu gwaith y pwyllgor yn ystod y flwyddyn flaenorol.	<ul style="list-style-type: none"> • Mai 2016 	<ul style="list-style-type: none"> • Cadeirydd 	

11.	<p>Sicrhau fod gwybodaeth a sgiliau'r Pwyllgor Safonau'n cael eu datblygu a'u diweddarau drwy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - adolygu'n rheolaidd achosion y penderfynwyd arnynt gan <ul style="list-style-type: none"> o awdurdodau perthnasol eraill o Panel Dyfarnu Cymru - cymryd rhan a gwneud cyfraniad yn Fforwm Pwyllgorau Safonau Gogledd Cymru - cymryd rhan a gwneud cyfraniad yng Nghynhadledd Pwyllgorau Safonau Cymru Gyfan - i'w adolygu dan gynllun adolygu perfformiad yn debyg i hwnnw a ddefnyddir gan yr aelodau etholedig 	<ul style="list-style-type: none"> • Fel a phryd y bydd angen yn amodol ar gapasiti 	<ul style="list-style-type: none"> • Swyddog Monitro • Dirprwy Swyddog Monitro 	
12.	<p>Monitro cynnydd o ran cwynion am Aelodau a gafodd eu cyflwyno i OGCC a dadansoddi'n flynyddol y wybodaeth ynglŷn â'r cwynion sy'n berthnasol i Gyngor Sir Ynys Môn er mwyn nodi unrhyw dueddiadau neu faterion sy'n peri pryder neu sy'n dangos fod angen hyfforddiant.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Fel a phryd y bydd angen 	<ul style="list-style-type: none"> • Swyddog Monitro • Dirprwy Swyddog Monitro 	
13.	<p>Cynnal cyswllt gydag Arweinyddion Grwpiau drwy gyfrwng cyfarfodydd anffurfiol rheolaidd er mwyn trafod materion sydd o bryder/diddordeb</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Fel a phryd y bydd angen 	<ul style="list-style-type: none"> • Y Cadeirydd 	

	cyffredin.			
14.	<p>Adroddiad ar ddangosyddion perfformiad chwarterol</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Y berthynas rhwng Aelodau a Grwpiau Gwleidyddol 2. Effeithiolrwydd Pwyllgor Safonau'r Cyngor 3. Safonau ymddygiad Aelodau 	<ul style="list-style-type: none"> • Yn chwarterol 	<ul style="list-style-type: none"> • Swyddog Monitro • Dirprwy Swyddog Monitro 	

ATODIAD / ENCLOSURE
2

SESIYNAU HYFFORDDIANT AR Y CÔD YMDDYGIAD AR GYFER CYNGHORAU TREF

Cyngor Tref	Manylion Cyswllt	Dyddiad y sesiwn hyfforddi (Mewn print tywyll os yw wedi ei gadarnhau)
Caergybi	Cliff Everett 01407 764608	Dydd Llun 9 Tachwedd 2015 am 6.30pm
Porthaethwy	Meinir Davies – 01248 716959	Cynigiwyd 23.11.15 am 6.30pm – dim wedi clywed dim ar 3.9.15
Biwmares	Anfonwyd e-bost i beaumaristowncouncil@tiscali.co.uk ar 25.8.15	Rhagfyr 2015?
Amlwch	Anfonwyd e-bost i marilynhughes@amlwchcf.org ar 25.8.15	Ionawr 2016?
Llangefni	Janice Davies 01248 723332	6.30pm ar Ddydd Llun 1 Chwefror 2016

ATODIAD / ENCLOSURE
3

Côd Ymddygiad Code of Conduct

Cynghorau Cymuned
Ynys Môn
Community Councils
Anglesey
2015/16

www.ynysmon.gov.uk
www.anglesey.gov.uk

Cyflwyniad

- Sesiwn gan:-
  - Aelod Annibynnol y Pwyllgor Safonau
  - Lynn Ball, Pennaeth Swyddogaeth (Busnes y Cyngor) Swyddog Monitro
- Iaith/cyfieithiad
- Taflenni
- Amseriad
- Rhaglen
  - Cyflwyniad gan (Aelod Annibynnol y Pwyllgor Safonau)

Introduction

- Session by:-
  - Independent Member of the Standards Committee
  - Lynn Ball, Head of Function (Council Business)/Monitoring Officer
- Language/translation
- Handouts
- Timing
- Agenda
  - Introduction from (Independent Member of the Standards Committee)

Cyflwyniad

- Y Côd
  - Yn gyffredinol
  - Ymddygiad
    - Pethau y dylech eu gwneud
    - Pethau na ddylech eu gwneud
  - Diddordebau
- Plismona'r Côd
- Gwybodaeth ynghylch cysylltiadau ac adnoddau
- Crynodeb allweddol

Introduction

- The Code
  - Generally
  - Conduct
    - Do's
    - Don'ts
  - Interests
- Policing the Code
- Contact information and resources
- Key summary

Cefndir

- Cynrychiolwyr Cymunedol
- Dyletswydd statudol i weithredu'n foesebol
- Côt Ymddygiad Mandadol
- Canlyniadau torri'r Côt
  - cosb personol
  - colli enw da
  - her gyfreithiol

Background

- Community Representatives
- Statutory duty to act ethically
- Mandatory Code of Conduct
- Consequences of breaching the Code
  - personal sanction
  - loss of reputation
  - legal challenge

Y Côd – yn Gyffredinol

The Code - Generally

1. Pa bryd mae'r Côt yn berthnasol

- **Ar fusnes y Cyngor**
  - Y tu mewn i'r Cyngor
  - Y tu allan i'r Cyngor
  - Ffurfiol ac anffurfiol
- **“Bob amser ac mewn unrhyw swyddogaeth”**
  - Defnydd amhriodol o'r swydd
  - **Dwyn anfri** – rhaid bod cysylltiad, e.e.

1. When does the Code apply?

- **On Council business**
  - Inside the Council
  - Outside the Council
  - Formal and Informal
- **“At all times and in any capacity”**
  - Improper use of position
  - **Disrepute** – must be a link e.g.

Y Côt – Ymddygiad (1)

Yr hyn y mae'n rhaid i Gynghorwyr ei wneud

- Hyrwyddo cydraddoldeb
- **Trin eraill â pharch**
- Darparu mynediad i wybodaeth
- Gwneud penderfyniadau gwrthrychol
- Rhoi sylw dyledus i gyngor Swyddogion
- Glynu wrth unrhyw reolau ynghylch costau
- Rhoi gwybod am unrhyw achosion o dorri'r Côt neu ymddygiad troseddol gan Gyngorydd arall
- Cydweithredu gydag ymchwiliadau

The Code – Behaviours (1)

What Councillors must do

- Promote equality
- **Treat others with respect**
- Provide access to information
- Make decisions objectively
- Have due regard to advice of Officers
- Abide by any rules on expenses
- Report any breaches of the Code or criminal behaviour by another Councillor
- Cooperate with investigations

Y Côt – Ymddygiad (2)

Yr hyn y mae'n rhaid i Gynghorwyr beidio â'i wneud

- Derbyn rhoddion/lletygarwch answyddogol
- Datgelu gwybodaeth a roddwyd yn gyfrinachol
- Defnyddio adnoddau'r Cyngor mewn modd amhriodol
- Gwneud cwynion blinderus neu faleisus
- Ceisio cael mantais
- Dwyn anfri ar y Cyngor

The Code – Behaviours (2)

What Councillors must not do

- Accept unofficial gifts/hospitality
- Disclose information given in confidence
- Use Council resources improperly
- Make vexatious or malicious complaints
- Seek to gain an advantage
- Bring the Council into disrepute

Diddordebau Personol (1) – Yn Gyffredinol

- Rhaid i'r cyhoedd fod yn hyderus fod y penderfyniadau er budd gorau iddynt
- Diddordeb proffesiynol neu bersonol y tu allan i'ch swyddogaeth a all wrthdaro gyda'ch dyletswydd fel Cynghorydd o ran gwasanaethu'r gymuned
- Os oes gan Gynghorydd ddiddordeb yna rhaid iddo/iddi ei ddatgan ac **efallai** y bydd raid iddynt adael yr ystafell

Personal Interests (1) Generally

- The public must have confidence that decisions are in their best interests
- A professional or personal interest outside your role which may conflict with your duty as a Councillor in serving the community
- If a Councillor has an interest they must declare it and **may** have to leave the room

Diddordebau Personol (2) – Personal Interests (2) Yn Gyffredinol ... parhad Generally ... cont

Mae diddordeb personol yn bodoli os yw'r eitem dan drafodaeth **yn ymwneud â neu yn debygol o gael effaith** ar un neu ragor o'r categorïau a restrir yn y Côd

Cael effaith arnoch (neu gydnabod agos personol) i raddau helaethach na mwyafrif eich hetholwyr

A personal interest exists if the item under discussion **relates to or is likely to affect** one or more of the categories listed in the Code

Must affect you (or your close personal associate) to a greater extent than the majority of your electorate

Diddordebau Personol (3) - Cydnabod Agos Personol

Pwy sy'n 'Gydnabod Agos Personol'

- Cyfeillion agos
- Cydweithwyr gyda chysylltiadau cryf
- Cydnabod Busnes
- Perthnasau agos
- Rhywun y bu mewn anghydfod â chi

- Ond nid pobl y daw ar eu traws yn achlysurol, perthnasau pell neu bobl y daeth i gysylltiad â chi drwy'r gwaith

Personal Interests (3) - Close Personal Associate

Who is 'a Close Personal Associate'

- Close friends
- Colleagues with strong connections
- Business associates
- Close relatives
- Or someone with whom you have been in dispute

- But not casual acquaintances, distant relatives or people you come into contact with through work

Diddordebau Personol (4) – Categoriâu

- Swydd neu fusnes
- Cyflogwr neu fusnes yr ydych yn bartner/cyfarwyddwr ynddo
- Rhywun sydd wedi cyfrannu at eich costau etholiad neu dreuliau aelodau
- Unrhyw gwmni y mae ganddoch gyfranddaliadau o dros £25k ynddo, neu ragor nag 1% o gyfanswm gwerth y cyfranddaliadau ac sydd ag eiddo neu dir yn eich ardal

Personal Interests (4) - Categories

- Job or business
- Employer or a business in which you are a partner/director
- Someone who has contributed to your election costs or member expenses
- Any company where you have shares over £25k, or more than 1% of the total share value, and which has premises or land in your area

Diddordebau Personol (4) – Categoriâu ... Parhad

- Unrhyw gontract y mae eich Cyngor yn ei wneud gyda busnes yr ydych yn bartner, yn gyfarwyddwr sy'n derbyn tâl neu â chyfranddaliadau ynddo
- Unrhyw dir y mae ganddoch fudd ynddo yn ardal eich Cyngor
- Unrhyw dir sy'n cael ei osod gan eich Cyngor i fusnes yr ydych yn bartner, yn gyfarwyddwr sy'n derbyn tâl neu â chyfranddaliadau ynddo
- Unrhyw dir yn ardal eich Cyngor y mae ganddoch drwydded i'w ddefnyddio am o leiaf 28 diwrnod
- Unrhyw gorff yr ydych wedi cael eich ethol, ei benodi neu ei enwebu iddo gan eich Cyngor

Personal Interests (4) - Categories... Cont

- Any contract that your Council makes with a business in which you are a partner, paid director or hold shares
- Any land in which you have an interest in your Council's area
- Any land let by your Council to a business in which you are a partner, paid director or share holder
- Any land in your Council's area in which you have a licence to occupy for at least 28 days
- Any body to which you have been elected, appointed or nominated by your Council

Diddordebau Personol (4) – Categoriâu ... Parhad

- Unrhyw awdurdod neu gorff cyhoeddus sy'n cyflawni swyddogaethau o natur gyhoeddus, elusen, corff sy'n llunio barn gyhoeddus neu bolisi, undeb llafur neu gymdeithas broffesiynol, clwb neu gymdeithas breifat yn ardal eich Cyngor yr ydych yn aelod ohono neu â swyddogaeth reoli
- Diddordebau Lles / Ariannol

Personal Interests (4) - Categories ... Cont

- Any public authority or body exercising functions of a public nature, charity, body forming public opinion or policy, trade union or professional association, private club or society in your Council's area of which you are a member or in a management position
- Wellbeing / financial interests

Diddordebau Personol (5) - Personal Interests (5) - Datganiadau Declarations

Beth ddyliwch wneud os oes ganddoch Ddiddordeb Personol?

- Datgan y diddordeb ar lafar ym mhob cyfarfod perthnasol
- Datgan y diddordeb wrth wneud sylwadau ysgrifenedig neu lafar y tu allan i gyfarfod
- Llenwi ffurflen datgan diddordeb
- OND mae ganddoch hawl i gymryd rhan mewn trafodaeth a phleidleisio oni bai bod y diddordeb yn un sy'n rhagfarnu

What Do You Do If You Have a Personal Interest?

- Declare it verbally at all relevant meetings
- Declare it when making written or verbal representations outside a meeting
- Complete a declaration of interest form
- BUT you are entitled to take part in discussions and vote unless it is a prejudicial interest

Diddordebau sy'n Rhagfarnu (1) – Yn Gyffredinol

Unrhyw ddiddordebau personol a fyddai, yn nhŷb aelodau o'r cyhoedd, yn debygol o gael dylanwad ar eich gallu i fod yn wrthrychol, er enghraifft:

- Mae eich merch yn byw drws nesa i safle lle bwriedir codi tai newydd
- Mae eich mab yn mynychu ysgol leol y bwriedir ei chau

Prejudicial Interests (1) Generally

Are personal interests which a member of the public would regard as likely to influence your ability to be objective, for example:

- Your daughter lives next to a proposed site for a new housing development
- Your son attends a local school which is due for closure

Diddordebau sy'n Rhagfarnu (2) - Datgan a Gadael y Cyfarfod

Beth ddyliwch wneud os oes ganddoch Ddiddordeb sy'n Rhagfarnu?

- Datgan y diddordeb a gadael y cyfarfod yn ystod y drafodaeth
- Rhaid iddynt beidio â cheisio dylanwadu ar y penderfyniad
- Rhaid iddynt beidio â gwneud unrhyw sylwadau ysgrifenedig neu lafar

ONI BAI

- Fod y Pwyllgor Safonau wedi rhoi caniatâd arbennig
- Fod gan y cyhoedd hawl i siarad (ond rhaid i chi adael ar ôl siarad)

Prejudicial Interests (2) – Declaration and Withdrawal

What Do You Do If You Have a Prejudicial Interest?

- Declare the interest and leave the meeting during the discussion
- Must not try to influence the decision
- Must not make written or verbal representations

UNLESS

- The Standards Committee has granted a dispensation
- The public have a right to speak (but you must leave after having spoken)

Diddordebau sy'n Rhagfarnu (2)

Prejudicial Interests (2)

Caniatâd Arbennig

- Sicrhau cydbwysedd rhwng cyfranogiad democrataidd a hyder cyhoeddus
- Yn mynd y tu draw i ddiddordebau personol
- Rhesymau statudol cyfyngedig
  - dros hanner y Cynghorwyr yn rhannu diddordeb
  - hyder y cyhoedd
  - cyfran sylweddol o'r cyhoedd
  - cyfiawnhad oherwydd rôl/arbenigedd
  - sefydliad gwirfddol
  - o ddiddordeb i'r ardal
- Cais ysgrifenedig i'r Swyddog Monitro
- Panel y Pwyllgor Safonau
- Mynychu gwrandawriad cyhoeddus
- Efallai y bydd cyfyngiadau
- Rheidrwydd i ddatgelu

Dispensations

- Balance democratic participation with public confidence
- Overreaches prejudicial interest
- Limited statutory grounds:
  - half + Councillors share interest
  - public confidence
  - significant proportion of the public
  - justified by role/expertise
  - voluntary organisation
  - interest of locality
- Written application to the Monitoring Officer
- Standards Committee Panel
- Attendance at public hearing
- May be limitations
- Disclosure requirement

Diddordebau – Crynodeb Interests - Summary

- Diddordeb Personol
  - datgan a chymryd rhan yn y drafodaeth
  - tor-amod technegol
- Diddordeb Personol ac un sy'n Rhagfarnu
  - datgan a gadael y cyfarfod
  - risg ddifrifol
- Cyflwyno cais am ganiatâd arbennig?
- Edrych ymlaen a chyflwyno cais am ganiatâd arbennig
- Personal interest
  - declare and participate
  - technical breach
- Personal and prejudicial interest
  - declare and withdraw
  - serious risk
- Apply for a dispensation?
- Look ahead and apply for a dispensation

Plismona'r Côt (1)

SWYDDOGAETHAU A CHYFRIFOLDEBAU

- 1.Ombwdsmon Gwasanaethau
Cyhoeddus Cymru
- 2.Panel Dyfranu Cymru
- 3.Pwyllgor Safonau

Policing the Code (1)

ROLES AND RESPONSIBILITIES

- 1.Public Services Ombudsman for
Wales
- 2.Adjudication Panel for Wales
- 3.Standards Committee

Plismona'r Côt (2) parhad ... Policing the Code (2) cont ...

1. Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru

- rôl ddeublyg
- “yr hidliad cyntaf” dan y Côt
- prawf trothwy dau gam
- ymchwiliadol / erlyniadol
- dim camau pellach neu
- cyfeirio i'r Pwyllgor Safonau neu
- cyfeirio i Banel Dyfarnu Cymru

1. Public Services Ombudsman for Wales

- dual role
- “first sift” under the Code
- two stage threshold test
- investigative/prosecutorial
- no further action or
- refer to Standards Committee or
- refer to Adjudication Panel for Wales

Plismona'r Côd (2) parhad ... Policing the Code (2) cont ...

2. Panel Dyfarnu Cymru

- “Pwyllgor Safonau” cenedlaethol
- Statws tribiwnlys / 3 aelod / cyfreithiwr / bargyfreithiwr yn cadeirio
- Yn derbyn:
  - cyfeiriadau gan yr Ombwdsmon
  - apeliadau yn erbyn Pwyllgorau Safonau
- Gwrandawiadau
  - yn gyhoeddus os oes her
  - gwrthwynebol
  - cynrychiolaeth gyfreithiol
  - “ar y papurau”, os cosb yn unig
- Cosbau sydd ar gael
  - dim camau pellach
  - cerydd
  - atal am hyd at 1 flwyddyn
  - Gwahardd am hyd at 5 mlynedd

2. Adjudication Panel for Wales

- national “Standards Committee”
- tribunal status / 3 members / chaired by solicitor / barrister
- receives:
  - referrals from the Ombudsman
  - appeals against Standards Committees
- hearings
  - in public, if contested
  - adversarial
  - legal representation
  - “on the papers”, if sanction only
- sanctions available
  - no further action
  - censure
  - suspension up to 1 year
  - disqualification up to 5 years

Plismona'r Côd (2) parhad

3. Pwyllgor Safonau

- 9 Aelod
  - 5 wedi eu cyfethol
  - 2 gynghorydd sir
  - 2 gynghorydd cymuned
- dyletswyddau statudol
  - **cyfeiriadau gan yr Ombwdsmon**
    - gwrandawiadau rhagarweiniol
    - gwrandawiadau llawn
    - yn gyhoeddus
    - gall y partïon gael cynrychiolaeth gyfreithiol
    - apêl i'r Panel Dyfarnu
    - atal am gyfnod hyd at 6 mis
- cyfrifoldebau eraill
  - gweler yr adroddiad i'r Cyngor 8/5/2014
<http://democracy.anglesey.gov.uk/documents/s500000757/Adroddiad%20Blynyddol%20y%20Pwyllgor%20Safonau%202013-14.pdf?LLL=0>
  - caniatâd arbennig
  - hyfforddiant a datblygiad
  - adolygu cofrestrau (gan gynnwys Cyngorau Tref a Chymuned)

Policing the Code (2) cont..

3. Standards Committee

- 9 Members
  - 5 co-opted
  - 2 county councillors
  - 2 community councillors
- statutory duties
  - **referral from Ombudsman**
    - preliminary hearings
    - full hearings
    - in public
    - parties may be legally represented
    - appeal to Adjudication Panel
    - maximum 6 months suspension
- other responsibilities
  - see report to Council 8/5/2014
<http://democracy.anglesey.gov.uk/documents/s500000757/Adroddiad%20Blynyddol%20y%20Pwyllgor%20Safonau%202013-14.pdf?LLL=0>
  - dispensations
  - training and development
  - review registers (including Town and Community Councils)

Gwybodaeth Gyswilt ac Adnoddau (1)

- Os oes gennych unrhyw amheuaeth, gofynnwch i'r Swyddog Monitro
  - Lynn Ball – Swyddog Monitro
rhif ffôn 01248 752586 / ebost:
lbxcs@ynysmon.gov.uk
  - Robyn Jones – Dirprwy Swyddog Monitro
rhif ffôn: 01248 752134 / ebost:
rwjcs@ynysmon.gov.uk
  - Awena Walkden – Cyfreithwraig (Llywodraethu Corfforaethol)
rhif ffôn: 01248 752563 / ebost:
awpce@ynysmon.gov.uk
  - Mike Wilson, Cadeirydd y Pwyllgor Safonau
rhif ffôn: 01248 752586 / ebost:
lbxcs@ynysmon.gov.uk

Contact Information and Resources (1)

- If in doubt ask the Monitoring Officer
  - Lynn Ball – Monitoring Officer
tel: [01248 752586](tel:01248752586) / email:
lbxcs@anglesey.gov.uk
  - Robyn Jones – Deputy Monitoring Officer
tel: 01248 752134 / email:
rwjcs@anglesey.gov.uk
  - Awena Walkden – Solicitor (Corporate Governance)
tel: 01248 752563 / email:
awpce@anglesey.gov.uk
  - Mike Wilson, Chair of the Standards Committee
tel: [01248 752586](tel:01248752586) / email:
lbxcs@anglesey.gov.uk

Gwybodaeth Gyswilt ac Adnoddau (1)

- **Côd Ymddygiad Statudol**
  - Y Côd
http://www.legislation.gov.uk/wsi/2008/788/pdfs/wsi_20080788_mi.pdf
  - Canllawiau
http://www.ombudsman-wales.org.uk/~media/Files/CodeofConductguidance_W/Code%20of%20Conduct%20Community%20Councils%20%20amended%20May%202013%20WELSH.ashx
  - Achosion a gyhoeddwyd
<http://apw.wales.gov.uk/decision/?skip=1&lang=cy>

<http://www.ombudsman-wales.org.uk/cy-GB/publications/The-Code-of-Conduct-Casebook.aspx>
- Caniatad Arbennig
http://www.legislation.gov.uk/wsi/2001/2279/pdfs/wsi_20012279_mi.pdf
- Egwyddorion Ymddygiad mewn Bywyd Cyhoeddus
http://www.legislation.gov.uk/wsi/2001/2279/pdfs/wsi_20012279_mi.pdf

Contact Information and Resources (1)

- **Statutory Code of Conduct**
  - Code
http://www.legislation.gov.uk/wsi/2008/788/pdfs/wsi_20080788_mi.pdf
  - Guidance
http://www.ombudsman-wales.org.uk/~media/Files/CodeofConductguidance_E/Code_of_Conduct_Community_Councils_-_amended_May_2013_ENGLISH_.ashx
  - Published cases
<http://apw.wales.gov.uk/decision/?lang=en>

<http://www.ombudsman-wales.org.uk/en/publications/The-Code-of-Conduct-Casebook.aspx>
- Dispensations
http://www.legislation.gov.uk/wsi/2001/2279/pdfs/wsi_20012279_mi.pdf
- Principles of Conduct in Public Life
http://www.legislation.gov.uk/wsi/2001/2276/pdfs/wsi_20012276_mi.pdf

Casgliad

- Trin eraill gyda pharch ac ystyriaeth
- Peidiwch â dylanwadu ar unrhyw benderfyniad sy'n debygol o fod er budd i chi neu rai sydd agosaf atoch
- Prawf trothwy'r Ombwdsmon
  - Tystiolaeth uniongyrchol bod y côd wedi cael ei dorri
  - Ymchwiliad er budd y cyhoedd
- Nodweddion Gwaethygol
  - Malais
  - Budd Personol
  - Niwed i eraill
  - Torri'r Côd dro ar ôl tro
- Gweithredwch ar unwaith er mwyn lliniaru/unioni'r sefyllfa
- Cydweithredu gydag unrhyw ymchwiliad gan yr Ombwdsmon

Conclusion

- Treat others with respect and consideration
- Do not influence any decision which is likely to benefit you or "yours"
- Ombudsman's threshold test:
  - First hand evidence of a serious breach
  - Investigation in the public interest
- Aggravating features
  - Malice
  - Personal gain
  - Damage to others
  - Repeated breaches
- Act quickly to mitigate/repair
- Cooperate with any Ombudsman investigation